

„Застава“ излази трипут у недељи: средом, петком и недељом.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 12 еор.
на пола године . . . . . 6 „
на четврт године . . . . . 3 „
на један месец дана . . . . . 1 „
за Србију:
(у сребру)
за годину 120 гроша, на пола године 60 гроша,
а на четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА

О Г Л А С И
рчунају се по количини врта или места
које заузимају из оваких ситних петит слова
и за сваку врету плаћа се увек по 6 повчића
а за жиг сваки пут башка по 30 повч.

Д О П И С И
шаљу се уредништву, а претплата и огласи
администрацији „Заставе“ у Нови Сад, у кући
под бројем 11 и 12 у дунавској улици

Рукописи не враћају се назад.

ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ НА ИСТОКУ.

У „уг. Лојду“ има чланак под насловом: „Положај на истоку“, у ком се разлаже, како је положај Турске врло повољан, и како неможе бити zgodнији тренутак, него сад, да Турска „ред учини“, и да суверенство господства Султанова према „вазалним државама“ изнад сваке сумње осигура. Од две десетине година источно питање није било у мирнијем стању, него сад. Јавно је позната ствар, да се Русија уздржава, било да је то услед састанка монарха у Берлину, било да је у свези са дубљим правцем њени средњо-азијатски и персијски планова. Осамлеће панславистични тежња у северним областима европске Турске све је очевидније. Агитација противу Турске владе своди се на мали размер „приватне индустрије“, и можда још ерски мутежа; она је скоро безопасна постала, од како је Русија своју јаку и умешну руку натраг тргла. У развоју зворничког питања показало се, како мало треба у Цариграду да уважавају аспирације и претње Србије, како је безопасно хвалисаво јунаштво београдски владини кругова. Политични морал отуда јасан је; он се састоји у једној речи: „никакви концесија више!“ Ако Срби одрекну данак, то неће бити турској влади добродошлијег повода, да свој ауторитет, и свој углед снова оснује према становништву, које се дражи, и у вештачкој раздражености одржава. Она мора пркошу збиљу, политичном метежу одважност на супрот ставити. Тешко ће у Београду нагло бити, да мак на конач терају; кад србска влада једанпут понижена буде, кад Порта у чистом питању моћи успех задобије, то ће и европски положај њен сасвим промењан бити.

Овако „уг. Лојд“, који је неки дан пре тога писао о узмаку србске владе у зворничком питању.

Ово нам повода даје, да и ми поглед бацимо на положај на истоку, на политику Угарске према њему, и на спољашње одношаје Србије.

Не може се тајити, да прилике на истоку нису као наручене, да би се на Турску смртним ударом безобзирке заманути дало. Пруско-Немачка треба Аустро-Угарску, не само због Француске, него по околностима и као претњу према Русији, те већ с тога повлађује Аустро-Угарској у њеној источној политици, а посредно и Турској. Русија би истина могла бити господар ситуације, и кадра би била, које својом снагом, које савезима Немачку и Аустро-Угарску у зашту држати, тако, да би Србија, Црна Гора, и хришћански народи у Турској слободне руке, слободно поље имали; али је факт, чињеница, да Русија данас акцији на истоку није наклоњена, да од ње одвраћа. Који су узроци томе, то је тешко оценивати онима, којима поглед је допире у тавне стране руски спољашњи и унутрашњи одношаја. Тешко је веровати, да је томе крив одношај Цара Александра према немачкоме цару, јер би баш тај одношај изискивао, да немачки цар рускоме пријатељском услугом зајам врати, и у Русији не зависи спољашња политика од њу цареве, као што се то чини; тешко, да ће томе крив бити зазор, и прекомерни стра Александра и Горчакова од републиканства у Француској, и у обште на западу Европе, једно што Русија у пруско-немачком милитаризму, и млатавом либерализму за сада бар јаку преграду противу тога има, а друго што у народу, као што је француски, баш трт подкопава стубове републике; тешко да је томе и рат са Кивом на путу, јер је Русија онде Персијом заклоњена, а и иначе мали је и за Европу непотребни део војске, којом се тамо ратује; него по свој прилици да су као што сам „уг. Лојд“ каже, „дубљи правци“ или „планови“, и то не толико у средњој Азији, колико у Европи, и на истоку Европе узрок, што Русијине би по вољи било, да се сад још источно питање у Европи на дневни ред мете и решава. Можда је томе узрок: чекање на ослобођење Француске од Пру-

ско-Немачке, и на бољу спрему како Француске, тако и Русије.

Међутим Аустро-Угарска у обште, Угарска особено, може најмање разлога имати томе, да се радује, што се решење источног питања протеже до времена, кад Русија и унутрашње и спољашње сасвим спремна буде.

Мађари би требали и сами да увиде, да би и по Угарску, и мађарски народ најзгодније време за решење источног питања, или за ослобођење хришћански народа у Турској било оно, кад је изглед, да би источно рат „локализован“, на Турску ограничен остао, и да се Русија не би хтела, или могла умешати. Они би требали, да тако решење питања морално подпомажу, јер би србска и бугарска држава, озго ре Романјом, оздоле Јеладом оклопљена, биле најјача предстража Угарској према северу, најпоузданија резерва према западу.

То је тако јасно, и очевидно, да се онима, који ипак противно раде, неможе оскудица увиђења, него им се мора друга намера приписати.

И зајиста та „друга намера“ све више и више на видик излази. Кад се кнез Михајил у Србију вратио, а нарочито кад је ступио на владу, он је био са Угарском, са мађарским државницима у добром споразумлењу, у пријатељском одношају, јамачно не толико због лични свеза, или обвеза, или због своји аристократски осећаја, колико због тога, што је мислио, и веровао, да се Угарска, да ће мађарски државници, да ће мађарски народ, бити пријатељ Србији, србском народу, и да не ће бити пречага, него морална полуга онаком решењу источног питања, какво је у интересу непосредно хришћански народа на истоку, посредно и самој Угарској, и народима од Карпата до Адрије.

Могуће је, да су мађарски државници, док се са Аустројом, или боље рећи са Немцима нису поравнали били, и док је Аустроја сама тежила, да свој положај у Немачкој не само одржи, него и на уштрб Пруске још увећа, што би за Угарску не престану опасност у себи скривало — могуће је, велимо, да је какво обећање Мађара кнезу Михајилу искрено било, и да би Мађари у другим околностима реч одржали: али кад се оно год, 1866. изменило положај Аустроје у Италији, и што је, још више, у Немачкој; кад оно сједне стране Наполеон III. Бајста посла, да аустројске Немце са Мађарима помри, и свеже, с друге стране пак Бизмарк Будим-Пешту за тежаште монархије означи; кад се Наполеон а Бизмарк надметати почеше, који ће аустројском цару као угарском краљу веће изгледе на истоку у накнаду галијански земља, и положаја у Немачкој отворити; кад једном речи гр. Андрашије на коњи уседе, толике понуде више, и себи уобрази, да је велика Угарска услов европске равнотеже, а исток да је златна јабука, коју Европа, или велика Немачка нуди мађарском народу за услуге противу Славенства: министар Андрашије окрену доламу, и он, који је пре говорио, да Турску оставља својој судбини, и да би му говео успеху ерског оружја у њој — он поче говорити о мирном развоју (békes kifejlődés) хришћански народа, то ће рећи: о сазревању крупке за мађарско крило, док напоследку опојен толиком славом не избаци фаталне речи: „да је пријатељ Русије непријатељ Угарске, па ма ко он био.“ Кнез Милан могао је већ из преговора због предаје градова у Србији провидити намере и планове аустро-угарске дипломатије. Док је Србија са Угарском у пријатељству била, мађарски листови наговештаваху, да је Андрашијева заслуга била, што је Србија градове добила, а сад после Ливадије, и како се Андрашије и Бајет побркали, мађарски листови Бајста криве, што је Србија добила градове, а особито Београд, овај кљуц истоку, који би као што веле, у часу опасности Турци Мађарима предали, а овако ће га по други пут освајати морати. Из тога се види: да Мађари или су и онда сметали, или се сад кају.

Мађари отуд, отуд, па долазе на ту услугу аустро-угарске дипломатије, или гр-

Андрашије, и пребацују Србији не захвалност, као да се незна, да је том ценом предупређен рат противу Турске, који је онда за Србију био пун изгледа; и као да така услуга даје Аустро-Угарској право, да „захвалну“ Србију навија куд хоће, и као напоследку, да морална помоћ, коју је Србија, и србски народ с ове стране Угарској од год. 1860. до 1866. у одношају према Аустроји указао, није Угарску још за више што задужила.

Кнез Михајил пао је у време, кад се поговарало: да је спреман, да прву zgodну прилику чека — пао је у већ заваћеној сумњи о искренности мађарски државника према Србији и њеном задатку на истоку. Долазимо на време после кнеза Михајила.

У НОВОМЕ САДУ 31 марта.

Саразмерно су тако исто важни потсечени буџетски оброци земаљске — обранбене, као поморске војске, које данас угарско делегације предлагаху. У ординару поморско — војеног буџета само су 190,150 еор. избрисани, обављивање то у екстра ординару досије напротив 2,458,000 ер. Деловање угарски делегациони одбора индустрије се потом у смањеној суми од 7 и по милиона ер.

Одбор из хрватско-славонске крајине, који је од земаљске владе изаслан на извиђење преке и најпелесходније крајинске потребе, која би са новцем од продатих крајинских шума закрпнати могле, одпочео је прошле недеље своје деловање и јуче је већ скоро готов био, али још до никаква резултата не дође. Најпре се је радило о инвестирању новчане суме, која потече из продата шибља и разите, но ни ту се не може никакв мериторан закључак изнети, је ли због слабо информирани одборски чланова, који су сви већином из крајинских пуковнија — односно пуковничког заступства одаслани, или због тога, што им ту жељезничке ствари, о којима се сад законодавно тело саветује, на путу стајахе. По тај ће се одбор састати опет у редовној седници свој месеца маја и онда ће сигурно, пошто ту заплетну и мало потезу ствар мало боље и теоретички и практички проучи, коначан и пуноважан закључак донети. У осталом ми бар, пише се „Вандереру“ из Загреба, неможемо никакво у похвалу томе одбору записати, што своја саветовања онако бојажно и као са страхом неким с више води, кад о тако значајном предмету већа, који дубоко зацепца у интерес не само свог крајинског живља у Хрватској и Славонији па и у општи интерес Угарске и целокупне монархије. Та баш зато, што ће војничка крајина за који дан још у конституционалан живот ступити, за што се већ готово на врат на нос спрема — баш зато треба све предмете који у тој крајини на јавно претресање изиђу, јавно, достојанствено и без икаква зазора претресати и решавати. Та ако се таке ствари, као што је ствар извиђења инвестирања новчаних доходака из крајинских шума, у крајини онда, кад је она на прагу свога новог преображаја тако решавале буду, онда бома не нађе се у народу око, које ће радоснију сузу пролити у преображеном животу крајинском.

Не би ли дакле било много приличније, да је то чисто деловање одборско јавно, да су сви закључци одборски обнародовани, кад већ немо и неможемо, да су нам и седнице одборске јавне.

О европском миру изражавају се једне руске новине овако:

Овадије, састанци царева бујни тоасти цареви у славу Немачке, ништа од свега тога не може разагнати сумњу, која је о садашњем миру Европе овадала руским новинарством, поглавито пак случај је тај код „Бирж. Вједомос.“ којима ни сама бечка изложба, која се по неким листовима бечким и берлинским за сигурно јемство мира сматра и разглашује, не даје довољно гаранције за то, да не би могао на очиглед оваком цивилизаторском подухвату данас сутра какав рат бугнути. Руски лист упозорава на фазат тајног незадовољства у свима државама Европе, и навађа као подкрпу свога назора неке интересантне податке из „Готеровог Алманаха?“ У томе се између осталог каже, да је године 1872 сваки Европелај ради заштитиња свога земљишта морао годишње просеком 2 русље плаћати. Ову своту плаћа сваки поједини, како 90 годишњи старац тако и двогодишња девојчица, тако, да код једне породице, која се, пр. из маја, жене и троје деце састоји, тај приносу цели обране његове земље, иметка и живота годишње 10 рубаља вноси. Ова се цифра не подела на све државе равномерно, него одступа од просечне своте, може само за сигурно мерило онога

степенa сигурности служити, у коме се свака држава осећа. Тај заштитиња порез установљен је у појединим европским државама у овом реду: француска породица плаћа највише, 18 руб. годишње, руска 12 руб. 45 коп. турска 12 руб. 20 коп. данска 11 руб. 40 коп. грчка 11 руб. 20 коп. Више мање близу просечне приносе своте дође на поједину породицу у Немачкој по 10 руб. 75 коп Италији 10 руб. 65 коп. Аустроји 10 руб. 5 коп. Белгији 9 руб. 10 коп. Холандији 8 руб. 80 коп. Много су мањи испод нормалне суме општи приноси у Шпанији 8 р. 50 к. у Португалској 8 р. 5 к. у Шведској и Норвешкој 6 р. 85 к. у Шварцарској 5 р. 25 к. По том сразмери види се, да највише допринашају за општу обрану оне државе, које су у средини Јевропе, к. н. пр. Француска, Русија и Данска, а праву норму опредељује управо овај центрум: (Немачка, Аустроја) под том нормом су народи, који су на њихову срећу далеко од центрума (Шпанија, Португалска, Шведска и Норвешка), или који су свој обранбени систем са свим другачије организовали. Нетреба ни то заборавити, да је тај рачун обрачуван и доконачан по дотичним буџетима из год. 1872, и да је данашњи дан сасвим наравски та општа нормална сума много виша. То се може управо као знатан напредак наше војено-финансијске струке у данашње дане забележити. Тако се увећали трошкови обште обранбе у Русији од год. 1870 до 1873 код земаљске војске од 140 мил. руб. до 166 мил., а код морине од 17 до 25 мил. Закон о општој обранбеној дужности већ је у све државе изнесен, у последње време учинило се то и у Белгији и у Италији. На тај начин — примећује руски лист даље — није далеко време, кад ће цела Јевропа подстакнута генјем пруске цивилизације сву своју мужанску снагу на бојно поље повући. Може се мислити, да би Пруска у том случају имала сјајну прилику, кад би наново тријумфовала, и овићена лаворовим венцима толиких победа, сасвим мирно даљни развитај саме ствари гледала. „Бирж. Вједом.“ цитирају неколико места из престолне беседе немачкога цара, у којој се говораше о потреби повишења обранбене снаге, али мирним путем и у сасвим мирном времену; ту примећује онда неки пруски војнички лист, да је зајиста Пруска прва међу државама, која обе трајна мира, и која жели да се у најмирнијем добу општа обранбена зем. војска помножи. У једном врло распрострањеном војничком листу вели се, да је углављени мир између Француске и Пруске управо будалаштина, јер најдаље до 1875 године диће се листом француски војник, француски народ, како се мало опорави од силних невоља, које га од некога времена узастопце потискиваше, диже се, да се освети непријатељу и тачитељу своје, да се освети данашњој снажној и славом победе спојеној Пруској. Но у пркос свим тим гласовима тврде опет „Бирж. Вједомости“, да зајиста нема ни најмање знања о каквом напрасном и шта више свеопштем нарушењу мира. А за утврђење трајна мира јамчи најпре та тиха припрема у помноживању и оснаживању зем. обранбене војске. Ко ће погодити? Идемо да видимо. —

МИНИСТАР ТРЕФОР И СРПСКЕ ШКОЛЕ У ГРАНИЦИ.

За време расправе просветног прорачуна на пештанском сабору, кад је један српски посланик захтевао, да се угарски наставни закон 38 чл. од год. 1868 распростре и на бившу границу, осећао је министар богочасти и јавне наставе, да ће сам собом сићи у бившу војну границу, да лично развиди и на лицу места проучи стање граничарских школа. Сабор је престао саборисати и ми дознајемо из пештанских листова да ће министар Трефор 3/15 о. м. сићи у Темшвар да путује по бившој граници.

Кад министар путује у интересу јавне наставе у поједине крајеве земље, онда то није шетње, ни забаве ради, него је потреба да *сазна* и *проучи право стање ствари* и тим поводом дужност нам је да свратимо пазњу нашега света на ово путовање и да проговоримо коју о важној ствари, о српским народним школама у бившој војеној крајини.

Зна се да су те школе подигнуте у оно доба, кад нико није ни сазнао о разлици комуналне и вероказонске школе. У оно доба није ни било те речи, тог појма „комунална школа“. Када су школе по „Ratio educationis“ за време Марије Терезије поново организоване, организоване су оне као професионални заводи, па и саме оне школе које је држава дивала биле су католичко-конфесионалног значаја.

Српске школе по војеној граници носиле су увек име „српских народних школа“ (Serbische National-

schule⁴.) зданија тих школа дива је сам народ у тој општини, својим новцем и трудом, у оно доба није било у граници туђих елемената, те је српска политичка општина била уједно и црквено-школска општина. Да су те српске школе биле увек нешто засебно, сведочи још и то, што је учитељ увек вршио и црквене дужности, што су оне увек стојале под надзором „директора народних школа“ („Nationalchulenh direktor.“) које су директоре саме општине плаћале.

Када су почела копнути времена апсолутизма у нашој држави, прешла је у провинцијалу управа наших школа из руке политичких власти у руке црквених конзисторија. У граници је то признато тек год. 1868 краљ. рескриптом од 10. авг. где се у кобном му §. 111 нарече, да саборска одређења о школама важе у начелу. Како ће се та одређења извести, то је остављено да се око тога споразуму митрополитски савет у Ср. Карловцима и више власти у граници. Тек свакако је главни нагласак у томе, што држава није смела српским школама у граници да даде други значај, него им је признала ма и у начелу онај исти значај, који носе на себи остале српске школе, а тај је професионални.

Од то доба створи се на пештанском сабору познати 38 закон. чланак од 1868 о народној настави и тај земаљски закон остави српским школама у Угарској њихов професионални значај и само им прописа неке услове, које ако испуне, могу и даље опстати као професионалне школе. Тај закон има осим осталог у својем §. 25 важну одредбу, да за оне постојеће веројаконске школе, које су се досад издржавале из имања и прихода месне (политичке) општине, стоји општини и даље на вољу, да задржи постојећи обичај, но у том случају мора она у равном саразмеру помагати свима веројаконским школама и та припомоћ не може се узети ни једној веројаконској, док се не узме свима осталима.

Год. 1871 издало је Његово Величанство нову уредбу за наставу у народним школама у граници. На основу те уредбе а наиме на основу његовог § 3 где се вели: да је свака школа, коју издржава општина било сасвим било од чести јаван завод и као таква приступна је свој деци без разлике веројаконске, даље да и оне народне школе, које су пре ове уредбе основане и одржаване од веројаконске општине остају и даље јавне ако одговарају овој уредби.

Тај тавни, фактично стање народних школа већ што обилазећи § те уредбе дао је повода, да војне власти у граници почеше да изјављују и српске народне школе комуналним школама. Наш народ који је свагда осећао да су му школе биле израз његове народне професионалне особине, устао је листом у закониту одбрану својих школа — ни гди нема ни једне општине, која је пристала на тако преиначивање школа. Војне власти могле су местимиче и присилним средствима да постигну само то, да је општина изабрала месни школски савет (ortsschulrath) ади има општина које не хтедохе ни сили подлећи на и неизабраше тај савет ни дан данас, на осталим пак местима захвалили су ти школски месни саветници а где несуд захвалили, ту не раде значајно. На многим местима преузеле су црквено-школске општине управу над месном школом и политичка власт осећа, већ да се та школска уредба, која је игнорвала постојеће стање не да и не може извести.

У доба борбе око својих школа, коју је еладина Кенгелац правом напирском ревносту за благо цркви и народа онако лично предводио, увидела је и сама власт, да у школским стварима није апеловати на силу, а наш народ научио је ценити своје народне школе као своје највеће благо.

У последње време борба се та мало сталожила али није престала.

Банатско-бачка граница пошла је у свом развојачењу опет један корак унапред и није далеко

време, кад ће се сасвим изједначити са осталом земљом. У наставном погледу није још укинута граничарска школска уредба, није још уведен 38 зак. чланак од године 1868 о школама — у областима бивше границе.

Сад када угарски министар наставе Трефор силази доле да обиђе бившу границу, да је проучи у школском погледу, не треба наш народ да пропусти ову прилику а да не даде израза својој жељи у погледу својих народних школа, а та жеља не може ни бити друга него да захтева: да му се његовим народним школама и на даље одржи веројаконски значај.

Ми знамо да ће се они, који су главом и ногама радили око комуналних школа узвијати министру уз колена и говорити му, да је народу свеједно ма какве му школе биле, али народ треба да путем својих законитих представника, а то су наши месни црквено-школски одбори, свугда да изјави министру своје мишљење у тој спорној ствари и да захтева да се што скорије и на област бивше војне границе распростре угарски 38 зак. чланак о школама.

Министар Трефор је изјавио својим последњим отписом на црквене власти да то није истина, да влада хоће да претвори веројаконске школе у комуналне школе, да он као министар никад неће питати, каквог је значаја као школа, него ће увек гледати је ли то добра школа.

Ми песмо никад и ни где порицали право врховног државног надзора над нашим школама, има прилика где држава треба тим надзором да се увери, да нам је дужна да помогне у унапређивању школа. Тај врховни државни надзор врше државни надзорници по Бачкој и по Банату и нико им се ни у чем не опире — али ту ми сами управљамо својом школом.

Наши црквено-школски одбори треба да ишту од министра, да уклони све препреке што их је §. 111 рескрипта од год. 1868 ставио на пут потпуном извајању наше нове саборске уредбе о народним школама од год. 1872.

Ми не мислимо да ће се министар а затим и земаљски сабор у Пешти оглушити једмодушном заштеву народа у бившој војеној граници — те оставити и дужу ту аномалију, да у школским стварима у једној земљи важе две равне државне уредбе.

Ми ваља свакако, сад нас и увек на сваком месту да чинимо своје, да чувамо и бранимо аманет, што смо га примили од својих дедова, да га подигнемо и унапредимо, те бољег и развијенијег да предамо потомству.

Наша борба за српске народне веројаконске школе била па и није, ако не истрајемо у њој до краја. А то нам је дужност, ту стоји правда и закон уз нас — а боримо се за свој животни напредак.

ДОПИСИ.

(П. У.) Трст 26. марта. (Побочник црногорског кнеза г. Радонић. — Руски конзул из Дубровника. — Далматински заступници Војновић и Данилов. — Различито.) Данас се повратио из Беча г. Станко Радонић побочник кнеза Николе, камо је поради пута кнежева и бечкој изложби путовао. Кнез ће се око 15 дојдубег месеца по и. у Беч кренути, и то одма како се из Италије поврати, камо ће се скорије упути, јер се царско-руски Јохта скорих дана у Котору очекује; скорим ће кнез и породица му у пратњи руског конзула у Италију путовати. Као што причају, кнез Никола одбио је понуду ради стана у неком царском дворцу у Бечу, и то из разлога, што ће царски двор и без њега разним крунисаним главама пренућен бити, и мисли се, да ће у некој гостионици отсести, Г. Радонић отпутовао је данас пут Прве Горе.

Руски конзул из Дубровника г. Јонин проборавајо је неколико дана овде, сигурно по послу кнежева пута у Италију, и данас је отпутовао у Ду-

а та је: лична храброст, што је све то учињено — гривца је неодважне већине „напредњачке“ странке, која је израдила, да Еспартеро постане регенат. Провуцкијамент (прогласи), којима је оборена влада краљице Христине, жене покојнога Фердинанда VII., доказивали су, да је републиканска странка још жива, и овога пута је она преи пут радила, у акцију се упутила. У вишевароши реше се републиканске јунте (одбори), да ваља изабрати централну (средсредну, главну) јунту у Мадриду. Више него 20 провинција пошљу републиканске заступнике у Мадрид, да слоупе централну јунту. Када републиканци с предлогом својим, да се образује главна јунта (одбор), која би преко пододбора у главнијим варошима и провинцијама владала, не можеше продети, јер им прогресисти и Еспартеро сметаху, стадоше у целој земљи радити за федеративну републику. Они радеше за ону исту идеју, коју год. 1837., кад се оценише од напредњачке странке, изрекеше. Стану издавати вајдан републиканских новина, наприлику: „Гуиндиљу“, „Каленски бибер“, у Мадриду; „Стражара андалуског“ у Севилји; „Демократу“ и „Дневног свеца“ у Кадиксу; „Полуострвљанина“ у Барселони. Сви ови листови бореше се огорчено противу монархије и ширеше се све више и више. Двојину ћемо само од тадањих вођа републиканске странке да споменемо, а то су: Дон Патрицио Оларрија, издавалац „Буре“ у Мадриду и Дон Абду Террадал, творац републиканске странке у Катамонији,

Далматински заступници у Бечком државном већу један по један враћају се у Далмацију. Пре неколико дана дошао је овамо посланик поп Иван Данилов као предстража, пробавио је један дан овде. Ни један од овде у великом броју станујући далматински родољуба, с којим се он прије тако искрено дружио и пријатељско, нехтеде га ни погледати ни с њим зборити, показујући највеће презрење. Кад се г. Данилов на параброд за Далмацију узрцао, било је ту мностество народа и више родољуба, који су др. Војновића на исти параброд при поласку у Далмацију изпратили, али ни један г. Данилова негледаше, а сам г. Војновић рече: да ће му врло непријатно бити, што ће с г. Даниловим у спор доћи, јер ипак ће с њим уз пут беседити, и то понављаше, да се уреди, што је далматинске посланике руководило, да за изборну реформу гласају. Г. Ђуро Војновић стигао је синоћ овамо и место у Далмацију упутио се у Млетке где му и породица борави; г. Војновић упутиће се кроз неколико дана исто у Далмацију, и држи, да од њихога уземригнати бити неће, а унапред зна да је код својих Ердеговљана ако не за свагда, а оно за дуго времена сваку репутацију проигра. Г. Ђубиша још у Бечу борави, и мисли се, да ће он још неко време у Бечу и остати. —

Гроф Ђорђио посланик Дубровачки у господском дому у Бечу, стигао је исто данас овамо и упутио се у своју постојану. Он је од овдашњи народњака дешше дочекав, јер је он против изборне реформе гласао. —

Необистањива се, да су разбојници, као што је то јављено, једну женскињу из пратње руске царнице у Соренту уграбили и одвели, гражећи за исту знатне своте новца. Ту гласови извиру обично из непријатељски крајева, који ни Италију пак, ни Русију гледати не могу. —

с+р. Из Лине. 24. Марта. — Кад прочитамо у новинама дописе, који из Босне са босанске границе стижу, ништа друго у њима наћи не можемо, него јаук и кукање тужне раје — зулум и тираниство бијесних турака. Но није само у Босни овладао тираниство и деспотизам, него и код нас у кршовитој Лици, с том само разликом, што код нас агују и пашују нека духовна лица, и неки началници или кнезови обћински, а у Босни крволочи Турци.

У Лици има Медачка обћина, под коју четири села спадају, и то чисто српска, и броји близу 8000 душа. При новој уредби би овој обћини, неким необичним начином — а не вољом народа — за начелника или кнеза намештен изслужени фељбабина Тава Дејановић, alias Дучина. Фељбабини остаје фељбанин. У новој служби у коју је зашао, а ма ни помаћи. Тричари, шепртљи, да те Бог сачува. Најдешље мрак глупости њему је најјаснија светлост ведра умља и истине. Осим свега је тај господин прошлим и садањим својим животом у нашим народним стварима само дозлогрдио. Приватна му гнусна дела нећемо ту ни спомињати, јер није свака првв вредна, да се на њу на отвореном пољу пуца. Споменућемо само овде најновије премудро јавно дело благодарног господина фељбабина кнеза. Господин фељбабин су тек сад као функционер началник присени и неразумљиви најташ чуденог пророка личког, проте Трбојевића.

Прота га је највише, да га у безобразном Шаренгаби и у загребачким „Народним Новинама“ пред светом пере. Неопра проту Т. ни Дунав ни Сава. Српска пословица вели: „Прна непобедила.“ —

Дакле тако непотешне кнеже, подикујем повереницу проту у име целе општине. Каждер нам, ко те опуномођио, а стани питајемо се за то, То је безобразлук — то је абсурд. Плаћамо ли ми теби за то 25 фор. месечно, да ти заступаш личне интересе проте личког, и да га у Шарен-

Регенство, владаше Еспартерова најбоље црта Гаридо овим речима: „За модерале (умеревачке) био је Еспартеро и људи његове странке сувише револуционарни; а за одлучне напредњачке и демократе сувише конзервативни.“ Како он није ни једну од ових странака, које победиле поповитину и деспотизам, заступао, да се није могао одржати у власти. Овде имамо да забележимо, да су при крају Еспартерова регенства, које су се опозиционе странке обориле, републиканци преи пут јавно се побунили. Они заузму тврђаву, коју је народ за септембарске револуције био порушио, и истерају посаде из скоро свију тврђавица. Еспартеро опколи и бомбардује Барселону, како би натерао републиканце да се покоре. Ово варварско дело допринело је највише, те је он мало за тим пао.

Револуција, коју су све странке подигле, и која је оборила Еспартера, највише је користила конзервативцима, јер „напредњачка“ странка унаде опет у стару погрешку, не споји се с демократима и републиканцима, а само тако је могла надвламати конзервативце. У свако доба и у свима земљама „либералци“ увек у исту погрешку упадају. У ово доба реакције и сиделата, које учинише, те конзервативци, пошто паде слаби и неспособни Еспартеро, владу опет заузеле, у то доба повраћаше се на политичком оборју први пут: Прим, Серано и Гондсалес Браво. Пловни Прим беше тада „прогресиста“, Серано конзервативац, Гондсалес Браво, уредник „Гуиритаја“, демократ. Прим и последњи тада први пут започеше свој

габи браниш? сад си протина слуга, нека те он и плаћа, а не сиротиња раја.

Зашто г. проту није узео својих 30 подручних свештеника да га бране? Али да — пре би му већина од њих преки суд подписали, него што би га бранили; јер нема скоро ни једнога, који он није владици и конзисторији денуцирао и одржавао. За живота покојног Лукијана улаживао му се он и још неки, који су избачени из конзисторије, а кад владица умрјо, почеше га на сва уста у Шаренгаби псовати. Ово због тога овде примећујемо, да би се нови админ. наше дијецезе г. арт. Михајловић чувао проте личког et сомп. и њихових приказивања, јер ћемо ми, — ако смо и подалеко — на њега добро познати, ако би с пута правду посрнуо. — Даље брани кнез Сава проту, да је родољуб што чед држи, и што је шљивки око крви подигао, па са ракијом тргује. Ха, ха, ха. Како је то родољубље?! Вели му даље, да је православно свештеник и бранитељ православа. Да је правосвешт. и бранитељ правосл. неба за време божије службе око цркве шетао, кад отиде где на славу, него би ушао у цркву, и народу би коју јестро-виту беседу рекао. Тако је дошао на славу у Врбаци, па није хтео ни у цркву ући, него је обилао око цркве и отишао капитан Поповићу на уштану. Народ се томе зачудио, и поче викати: Гле проту, томе је старија ужина, него божија служба. Хтео га је за ово месни парох честита старина Лука Богдановић конзисторији тужити.

Какав образ има тај кнез Сава лако проту бранити? Да је бољи од њега, заистага неба бранио, али су обадва подједнака: „Нашла врећа за грцу.“ Договорили су се да јадни народ глобе, па тако један другог чисти. Недавно пили су код проте, те се кнез Дучина наљути на протина зашлана Т. О. и рече му: „Љути, јер ћу те узети за реп, па ћу с тобом све нуглове напратиш.“ Ово је све цела истина.

Дакле браћо! Је ли ово лијепо, јесу ли ова лица достојна да са судбом овога народа управљају, и морали то бити?! Нег виде наша браћа Вошњаци, да смо и ми раја, и да имамо и ми Дионисију, ате Кајмакме и друге прогонитеље наше, и ове би изваљало чак у Сибирију прогнати.

То је кнеже Сава деморализација, а не као што ви нападасте на некоје куће, и вичете да је у њима деморализација овладала. Баш у вашој рођеној кући налазе се краће и непотешја још од вашата покојнога оца, који је на жалост био српски свештеник, али је због краће два лета у дебелом лану провео, и најпосле у њему смртну чашу испијати морао. Је ли ваш отац у звоник и друге крвене ствари држао? Шта је ово Сава? За ово знају сви људи у Лици!

У најновије доба почео је кнез ићи стопана бар. Мајтевија, и скоро већа насиља чинити него барун. Пре неколико дана стигне од котарског уреда на обћину налог, да се свака првв. скуп. у трећини реновирати има — разуме се да тај избор сама достигла првв. обћина предузети има. Е али кој ти фељбабина себи уобрази, да тај избор без њега бити не може, даде у сваком селу публиковати, кад ће његово високородије §. 19. висв. рескр. испуњити. Он узме са собом жандаре, те у њиховој пратњи дође у Почитељ, и намисли бирати за скупштинаре оне, који су његовом синовицу злогласном поп Т. по вољи. У свима је обћинама наместио оне за скупштинаре, које је он хтео, али Почитељани имајући пред очима висв. рескр. а опет знајући, да је то насиље, да се тим газир наша аутономија, одапу се и оградје против такот насиља и самовоље фељбабинове, и нису од његове међузе ни мало завили. Народ се развије гући и није хтео никако пристати, како је кнез намислио био. Кроз неколико дана позове кнез безприслужтера и надпоручника котарског, да се у њиховом присуству скупштина обнови. Но ови знајући за-

шеретлук, прешав у конзервативце, а доцније и то више пута чинили. Зато конзервативци, кад добише владу у своје руке, начинише Примв. Фереразом и грофом руским, а овај им се позвао благодарат отишав на челу војске у Каталонију, и боривши се противу својих рођених политичких једномисленика, одлучних „прогресиста“, с којима је мало пре противу Еспартера устао, и нападајући на републиканце, који се латше оружја да оборе Нарваец и конзервативце. То је прва велика, републиканска побуда у Шпанији. Барселона, Сарагоса, Виго, Фигерас, Леон, Аликанте, Картагена устадохе. Једнодушно подигоше републиканску виставу народ, војска, и посаде у свим тим варошима. Три месеца трајала је борба конзервативца противу републиканаца, и ови беху побеђени, јер већина „напредњачке“ странке не учествоваше, скривши руке и мисли, да није нужно ни устатајати противу конзервативца, јер ће сами од себе пасти. У том устанку показао се Прим враг гадно, заповедив да се 300 републиканских и прогресистичких заточника погубу.

Сада задуго владаше у Шпанији реакција, која трајаше до год. 1863. ослањајући се на Карлисте и на попове. Чим се маршал Нарваец докопа државна крила и чим устанак у Каталонији угушен буде, уклонише конзервативци лако с пута напредније људе. Сви слободоумни Јенерали и официри буду побацивани, војске обесоружане, војничка места реакционарима и Карлистама пораздавана, карлистички митрополити и владице катрал' новизани

ПОДАСТАК.

О ШПАЊОЛСКИМ РЕПУБЛИКАНЦИМА.

(Наставак.)

Да су шпањолски републиканци имали право, што су се одделили од „напредњака“, види се отуд, што је, чим се прогласио црениачев устав од 1837., овладала реакција (натражњаштво), која је престала тек кад је букула револуција, коју је започео ајунтамент (варошки савет) и војска у Мадриду, и коју су подупирали сви ајунтаменти у Шпанији, сва војска, којом је заповедао Еспартеро а престала је, када је из Шпаније протерана регентства Христина год. 1840. Занимљиво је сазнати средства и лукаве планове, којих су се лапали конзервативци (староволе), да поменути трогодишњу реакцијону периоду (време) у дело приведу. То су иста она средства, која обично тираниске владе употребљују противу покрета народних: протеривање најзнаменитијих људи, опсадно стање у земљи, одређивање кауције за новине, пресјени закони с великим казнама, као: робовањем на галерама (лајама) и грдне новчане глобе. Но шпањолска слободоумна странка револуцијом од 1840., којом је оборила владу конзервативца, поправи опет оно, што је спајањем покварила. Што је новог регентство (намесништво краљевског достојанства) Еспартеру предано, који је врло слаба дара, који се ништа није разумео у политици, и који поред сиљних својих погрешака једну једину врлину има,

кон, даду народу слободу, да бира као кога хоће, и тако се та ствар сврши са свим у реду.

Ми знамо зашто је ово насиље кнез покушавао? Он је најмилни слуга протин, но мора да игра онако, како му прота свира. Из овога свако увидити може, да је прота највећи револуционер, и да преко својих агената мирни овај марод узбуњује. Да се ова два најташа за школе тако заузимају, као што су агитатори, ето среће за нас, или на жалост код њи је благоутробље и невјера на првом месту.

Ми се удамо у *ваљаног* патријарха, и у *подуветног* владике, да ће нас од оваких беда ослободити моћи, и вичемо на све стране: „Помоћ! помоћ!

Из Босне (Свршетак.) Турске пуштајије, видећи да власт злочинце ослобођава и да им у свему иде на руку, охрабре се и одма иза тога нападну на три Србина из Брчкога, који су увече кроз турско село Рајић ишли и двојицу убију, а један рањен побјегне и дође те јави брчанском суду, молећи га, да брзо у помоћ притеже и увјеравајући, ако се похити да ће се моћи разбојници поватати, но благо му брчанско судије одговоре: да они немогу царске синове у сваке беспослице замучавати и свуда слати, ће се гођ пијани „Власи“ (овако Турци обично зову Србе у Босни,) међу собом пошамарају.“ Еад јадни рањени тужитељ такав одговор од судије доби, није знао шта ће друго радити, него узме кола и двојицу крвнички убијену, доведе у вече пред суд. Судије истина одма изиђу и освире, како су Турци Влахе побиле, па их овда пошљу Србима у варош да их одма саране, а они оду у биртију, ће су сву ту ноћ вином и ракијом кренили своје гјело, а чодуци, ченгије и неко умилате развратне даме из Аустрије увесељавале их. Докле се брчански камакам са још неким на тој крвавој свадби брчански Срба увесељаваше, дотле други члан суда и чланови коловођа свију посавски пуштајија Хаџи Аџи спреми на све стране своје „вјерне“ да јави да се сви трагове убиства сакрију, јер је поуздано напред знао да су турци све то урадили — и тек сутра дан иза подне пошљу своје развратне пандуре да вде, ће су ти убијени и да доведу „прве људе“ (ваљда прве пуштајије) из тога турскога села, који кад чак други дан иза тога дођоше, предузесе важна и најозбиљнија судска истрага.

Ту се виједало о свему и на посљеду њива обична судска практика свела се на то, да су се „власи“ међу собом побиле и један другог убили, при свем том, што су међу нападнутима била и два брата рођена, од којих је један и погинуо и зајиста с поуздањем може се рећи, да га није његов рођени брат убио а и онога другог није могао убити, почем су сродници и како се зна у великој су љубави живили. А да би се и овоме злу дала нека законита форма, одреди се једна комисија, која се састојала из једног Србина, реченог коловође пуштајије Хаџи Аџи, пашиног јузбаше и неколико пандура, да иду на мјесто убиства и да тамо испитују. Но Хаџи Аџи није био подлино увјерен да су његови „вјерни“ и последње трагове сакрили, зато је сам отрчао, прије одређене комисије, и наредио да се паметно сви држе и да кривицу баце на „власе“ и одма се врати комисији на сусрет, те је одврати да тога дана не иде у турско село, него да најпре прокопају кућу погинутог Србина, неби ли се, као ћоја, каки трагови од убиства нашла, које ова и учини и одатле се врати у Брчки, а пандуре пошле у турско село, да бајаги пођу злочинце тражи. Сутра дан дознадосе, зашто је Хаџи Аџи саме пандуре послао, јер су те ноћи по наредби Хаџи Аџи дошли нашла за добре новце неке цигане, који ће, као што чујемо, осведочити да су се „власи“ зајиста између себе поубијали; и такоће поред убијани још неколико срба пронасти. Исто су тако и у једној про-

сви сумњиви гувернери поскидани. Добра црквена престану продавати, краљицу Христину позову натраг, а Берку јој, четрнаестогодишњу Изабелу, прогласе за пунолетну; устав, који је већ једанпут у конзервативном смислу преиначен, још једаред се промени, новинаска кауција се повиси, преске парнице одуму поротницима, и на посљету се у целој Шпанији прогласи опсадно стање, те је сваки стрељан, који би се бунно. До год. 1848. било је у овом страшном добу шпанске реакције опет више републиканских револуција. Ђенерал Зурбано, којег Кастилар у својој беседи о републици спомиње, стрељан је са оба своја сина; у Мадриду не успе републикански устанак; посаде у Галицији узалуд устајаху.

Француска фебруарска револуција изазвала је и у Шпанији републиканске побуне. Народ и војска побуне се у Мадриду, Каталонији, Валенсији, Аликанту и Арагоњи. Пошто беху ове побуне угушене, настане страшна влада, која је трајала до победносне револуције од год. 1854. коју су започеле здружене либералне странке у свези са републиканцима. „Напредна“ странка опет овлада ситуацијом (положајем) и опет није схватила, да је свеза са демократијом једино оружје, које је могла употребити противу конзервативне странке и реакције. Тако све плодове револуције опет поже конзервативна странка, којој на челу стајаше *Одо-мел*. Ова нова реакциона перијода у политичком развоју шпанском, трајала је до септембарске револуције 1868. године. Различита министарства

шлој прилици учинили, кад су турци недалеко од Брчкога убили једнога Србина арнаутина, да су после сви осведочили да су га сељани срби убили. — Још вам јављам да има један дервини, који се кроз сву посавину од вароши до вароши свита и ће год кога Србина сусретне својом бордом туче и сасвијеца. Тако је и неки дан једнога Србина католика у Орашју на три мјеста зашјеко, овај кукавац сав крљу обливен оде у суд да се тужи, но судије се забле-нуше и одговореше тужитељу: „Зар се и све цима може на овом свијету судити“ и испераше га на поље.

Но као што сам у самом почетку реко, све вам јаде и несреће, које се сваки дан овде догађају, немогу ређати, него вам само за ово неколико јављам, па нек види читајући свијет, да ли се може још и даље под оваким страшним притиском и тиранијом живити, ће човек није сигуран ни за свој живот ни имање, а о части и човечанском достојанству ни помена бити не може.

При свршетку вам још и ово јављам: да се као поуздано дознаје, да су се босански племићи договорили да учине један општи довољ, у коме би се могли што више српске крви наптити.

Народна просвета.

* Епархијски школски одбор бачке дијецезе држао је своју редовну месечну седницу овога пута у стану подпредседника Др. Суботића, јер је председник одбора и сада као увек што је отсутан, а подпредседник је болестан, те по лекарском савету не може да излази из собе. Од важнијих предмета у овој седници била је расправа о *отпису министра Трефора* у погледу *верозаконских школа*, у којој исти министар побја оне гласове као да влада хоће силом да претвори верозаконске школе у комуналне и позива овај одбор да настоји, да се школе уреде по постојећим законским одредбама, и набраја дотичне законске одредбе. У овом погледу решено је саопштити општинама овај отпис и позвати их да изабере одмах школске одборе у смислу нове школске уредбе, даље је наложено школском референту, да настоји око организовања школа по новом закону и да кад прегледа све школе, спреми нужне податке да се одговори министру, колико је одбор успео у том послу, међутим даму се одговори да су наређени нужни кораци. Друга важна ствар је била отпис краљ. комесара барона Мајтевија, којим је исти спровео препоруком привремене управе новосадске општине потпомогнуту молбеницу учитеља *С. Зарића Поповића*, којом исти моли своје *репоновије* у звање — председништву овога одбора као *надлежне власти*, да се иста реше по постојећим уредбама. Краљ. комесар чуди се у свом отпису што судска пресуда, којом је Зарић из пуног недостатка доказа проглашен за невиног, није приврзана вишем суду, наводи да та пресуда не даје јамства да се истом учитељу може поверити школа, јер му је он са више страна описан као присталца оmlадине и кад га је он суспендовао, мислио је да ради у интересу државе, наставе и оних родитеља, који нису умирени, да им таким духом опојени учитељи васпитавају децу. Школски одбор узео је ту ствар са чисто законитог гледишта нове школске уредбе, а наиме §. 69 и на основу тог, што не само да никад нико пред надлежном школском власти није подишло никакве тужбе против учитеља Зарића, шта више што местна управа школа сведочи, да је исти за време свог 11-годишњег службовања у Н. Саду својим дужностима способно одговарао; што местни магистрат потврђује да се у исто време неприкорно владао; даље, што пресуда краљевског суда, пред којом је подигнута тужба против учитеља Зарића поради престапа, који је он по наводу тужитеља ван школе учинио, гласи тамо; да је он на основу свију испитани сведока ради пуног недостатка доказа про-

све до министарства Гондсала Брава, све су конзервативнија бивала и здружавала су се с поповском странком, која је зависила од римског папе. Ми овде имамо посла само с републиканском странком и њеном радњом за време ове ујасне реакције перијоде, за које хиљадама Шпанског одлажаху у прогонство и биваху убијани. Год. 1854. демократе и републиканци у друштву са свим фракцијама напредне странке оборе конзервативну реакцију; год. 1856. обори ова опет републиканце спојив се са конзервативцима. Као за последњих 20. година тако и сада остојаше републиканци сами на бојном пољу. Републиканске војничке побуне у Барселони, Гарони, Сарагоси и Галицији буду угушене; у Алијанти, Севиљи и Оливенци баш у онај нар јуше у траг републиканским војничким устанцима, када хтедохе да буну. Многи републикански официри буду стрељани или на галере одведени. Великом војничком побуном, која је бунула 23. јуна 1867 у Мадриду у корист републици, управљавао је Ђенерал *Пијерал*, а помагала јој је републиканска странка у главној вароши, којој је на челу био — *Кастилар*. Побуну угуше конзервативни Ђенерали *Одомел*, *Нарсец* и *Серано*. То исто буде и с републиканским војничким устанцима, који се обихе године 1867. у Каталонији и Арагоњи Републиканска странка у Шпанији била је сувише млада те се није могла сама држати противу свију других странака.

(Наставиће се.)

глашен за невиног — то све уверило је одбор да нема повода повести даљу дисциплинарни истрагу против учитеља Зарића, него је одлучио репоновати у његово звање и упутити местну школку управу, да га у његову школу уведе, а позвати привремену управу новосадске општине да му плати, ако му је иста обустављена била, накнадно изда и одјак издаје. У ствари земље *кумани* учитеља, која им је од општине одузета, донеће се решење, док на основу свију прикупљени списа конзистор. финансиал поднесе своје мишљење, а решење избора учитеља у *Паланци* одложено је такође на идућу седницу, пошто ће се управа препарандије упитати ради неке оцене за односно разјасњене. Решено је даље умолити жунијаци управу да у ствари издања женске школе у *Петровом селу* изаше од своје стране комисију, а од стране одбора позвани су чланови прота Бастић и мерник сомборски да у своје време изађу тога ради на лице места. На предлог референта позваће се општине у Сомбору, Сентомашу, Бечеју, Ади, Мољу Сивцу, Федварцу, Тителу, Чуругу, Сенти и Сталару да даду припомоћи ономе од својих учитеља, који би хтео *ићи на бечку изложбу*. Дозвољено је издање школске зграде Кисачу, и примљени су избори школских одбора у неким општинама на одобравајуће знање. Овога пута морамо приметити, да чланови одбора са стране изузевши члана Петра Чолића из Турје, нису у седници били. Сајд бар не смета змиње доба и рђави путови.

КОМУНИКАЦИОНИ ПУТЕВИ У УГАРСКОЈ.

Извештај министра комуникације.

Прва група:

1. *Земун* — *Пешта* — *Будим* — *Бичке* — *Коморан* — *Чалокез* — *Граница земаљска* (према Бечу.)

Пруге *Пешта* — *Земун* 45.3 миље дугачка, заета по миљи 623,000, дакле у свему 28,221,900.

Пруга *Будим* — *Бичке* — *Коморан* — *Чалокез* — *зем. граница* 23 миље дугачка, потребује по миљи 821,000, дакле у свему 19,047,200. Дужина целе линије износи дакле 68.5 миља и потребује 47,269,100.

Пруга *Пешта* — *Земун*, за Угарску је, кад се само с гледишта пробита од промета и трговане источно узме, од неопходне важности, јер та пруга неби само домаће производе из Угарске у Србију и Македонију пренашала, и из тих земаља њине производе у Угарску уношала, но би била уједно и као наставак пруге *Београд* — *Цариград* с једне и *Салоника* с друге стране, и тако посредовала у живом трговачком саобраћају авијском и грчком. Необорив је факт, да је Салоник, ако се са континентом са жељезницом споји, најгодније пристајаше за примљење и препретање робе, и да је с друге стране свеза тог пристаништа са северозападним делом Јевропе најкраћа и како у погледу грађења, тако и прометања најпречи пут преко Мораве и Београда и посредно преко Пеште, и да би подигнуће те жељезнице, ако међутим не би какви међународни политички одношаји томе рађењу на пут стали — почем би та жељезничка пруга најважнији фактор у источној трговини постала.

Да се трговачки значај те жељезнице у достојној и правој светлости претстави, држим за нуждно побројати сва она дата, која сам о садањим — производима и трговачким саобраћајима у Србији и Молдавској скупио.

Србија има толико дрва, да их скоро због оскудног и готово никаквог обрта, ни потрошити није кадра. — По бреговима у Србији има толико различита туча и осам тога камена угља, који се такоће потрошити неможе. Србија прометне своје стоке преко године само преко Угарске до 400,000 комада. Осим тога извезе се сваке године из Србије у Угарску до близу 750,000 центи кукуруза, у вуне, воћа и остала сирова производа, увоз њен преко Угарске изнаша у индустријској врсти до 164,000 центи.

Македонија је богата нарочно у тим производима, који би се отвореном и уређенијом комуникацијом на север прометати могли. Македонија би с тим својим производима надмашила Србију у многим њеним најважнијим индустријским грамама. Македонија извезе према свем томе вуне, угљек, ширивца и т. д. преко године најмање 644,000. Увоз се њен састоји понајвише из индустријских чланака.

Продуктивност је тих земаља према томе хиљадоклучна, и како се утврде и уреде комуникациони путеви, обећавају те земље најсјајнију будућност у светском обрту.

Много важнији и развијенији је пак онај обрт, који са јонски острва, из Грчке, из азијатске Турске, Јегипта, Источно Индије, Хине и Јапана сједне, између Аустро-Угарске и северне Немачке стране преко Трета потиче, и који ће по свршеној жељезничкој прузи Пешта — Земун — Солоничкој скоро до 600 морских миља краћином путем долазити, док им жељезнички пут до Пеште само за 40, до Беча само за 80, до северне Немачке само за 50 миља дужи бити, већим делом бржи, пречи и поузданији пут изабрати и преко Пеште — Земун — Салоника ићи.

Количине тога обрта беху по датима у години 1871., кад сујетски канал још и непрокопан беше, следеће: Тај обрт састојаше се у години 1871 у увозу из 662,000 центи вуне, 498,000 центи јужне ране, 255,000 центи шпирала, 237,000 центи угља и 468,000 центи других производа, дакле у скупу

2,020,000 центи, и извозу напротив из 1,884,000 центи скоро самих индустријских чланака. Но ти бројеви дају и данас велику важност трговине и промета на истоку и доказују, и ништу, да држава не укида свој непосредан утицај пројектовању и подизању тог посредујућег жељезничког пута, који је заиста главно сретство тога саобраћаја, но да се држава својски побрине, како би у најскоријем времену до те опште користне и преважне жељезнице дошла.

С локалног гледишта није нам баш та жељезничка пруга од толике потребе. Сваки зна производну способност бачке жупаније и зна како се и ту немајући на руци никакви комуникациони сретства кубурти и натеже.

И западни је део од те жељезнице од велике важности, јер међу Пештом и Бечом обрт је тако јак, да досадање жељезнице нису кадре сасвим му одољети, и да жељезнички вагони, кад би и најовлаштнији изванредан товар попримали у путу на најмањој пречаци са теретом заједно у срдуну пропадају, која околност опет владу упућује, да се за ту посредујућу жељезничку пругу што скорије постара, што тим пре треба чинити, пошто нам тај пројектован пут најмање 9—10 миља тога пута уштеђује.

КОРТЕШКО ПУТОВАЊЕ КОСТЕ НОВАКОВИЋА.

Јавили смо, да је бар. Мајтевије Косту Новаковића, онога, који ни варошке књиге у Н. Саду није водио умео, изаслао да путује по српским општинама, токор се да прегледа рачуне, а у ствари да уводи и кортешје.

Сад смо добили извештај о томе, шта је у једном селу у Бачкој радио. Нећемо именовати село ни људе, с којима је посла имао, али како ће без сумње исти поступак свуда бити, то саопштавамо рад његов у једном селу, који је јачаком формулар за сва друга, нарочито сеоска, т. ј. така места, где путник мисли, да ће му рад тајан остати.

Еле Коста Новаковић, дође у једно село, представи се општинском бележнику као „секретар“ (?) комесара Мајтевија, и стави на њега ова питања: како се зову месни свештеници? Да ли су „Милетићевци“? Да ли црквена општина држи новине и које? Да ли има међу општинарима владини противника? Да ли се црквени новац употребљује на црквене потребе? Одатле оде пароху, за кога му је речено, да није „Милетићевац“ и на само као у највећој тајни запита га: ко је председник општине? Је ли „Милетићевац“? Да ли су општинари „Милетићевци“? Држали општина новине? Ко прегледа црквене рачуне? Да ли се употребљавају црквени новци на агитације? Је ли ова општина слала поверенике на конференцију у Бечкерек? Изјави напоследку, да ће општина бити распуштена, и замоли га, да буде тако добар, да он 40 општинара од његове боје избере, и имена тих у Н. Саду пошале, и дода: да ће ти општинари бирати посланика на идући сабор; молио га напоследку, да о свему ником ништа не говори, него да лепо ћути.

Дакле комесар и то даје испитивати: да ли и које новине општине држе? којим правом? Шта се то њега тиче? Новине је српским црквеним општинама исто тако слободно држати, као и другима општинама. За л' за то они, који листове издају, и који су пред судом и законом одговорни, плаћају хиљадама форинти у поштанској марки, и у инсератским пристојбама, да се отуда плаћају људи, који ће заћи по општинама, да терају хајку на новине? То је срамота! Тога заиста ни у Турској нема! Па још тражите, да вас поштујемо. Међутим нека се људи не даду тиме ни забунити, ни плашити.

Из горњег извештаја види се и то: на који се начин хоће да фабрицирају нове општине ако т. ј. други ветар не дуне.

Новаковић у томе селу није ни заврио у рачуне, књиге, и т. д. него је отипао, велики да има до 700 стотина општина да прође. Види се дакле, да су рачуни фирма и ухођење и кортешовање да је главно. Кад он сме радити ствари које се не тичу ни изасланства комесара, ни њега, онда је и њега слободно обмашљивати и пушћивати на таке, који ће знати надмудрити га, и пожељне листе саставити. Нека узму пример од горњег случаја. Нека пријатељи народа и народне ствари за часак и *пореку се, или претаје* се пред такима. Нама пак нека одма придићемо, или поштом јаве, шта је радио, и говорио; ми ћемо тајну имена чувати, а одговорност на се узети. Према таким специјама у целом свету постоје друга правила поступања, него у обичном обхођењу са другим људима.

НОВИ САД 31 Марта.

Из будимске дијецезе саопштавају нам овај случај: у једној општини остане за парохом капелан. Општина избере овога за пароха, не расписав стечај. Административни одбор не одобри избор, него упути општину на законити ред и поступак. Општина се обрати на бар. Мајтевија. Овај пише административном одбору, да му пошље акта о тој ствари, на решење, а међутим да одбор не чини ништа у том. Одбор под председничком члана врховног суда, г. Миле Манојловића, обрати се на министра Трефора с питањем: по каквом се праву кр. комесар меша у ствари унутрашње администрације црквене, и на ком основу, да ли на том има пуновласти од министра. Министар одговори, да кр. комесар нема

на то пуновласти, него на оно, што је у објављеном декрету његовом, и да одбор по закону поступа. Одбор Мајтевију одговори само тим, што му је саопштио прение горњег министарског одговора, и ништа више, а ствар задржи за себе. Еле барон проба — али кад људи уму да чувају своје право, онда и он удари — главом о зид.

Имамо да прибележимо једну ситуацију, али која је карактеристична. На дан, кад је бар. Мајтевије одпустио три професора српске новосадске гимназије, могла се видети шетња петорице по Новосадској променади, у којој су са комесаром било „висови званичника,“ међу њима пуковник Мађар државни тужица Србин; кат. парох Венде ишао је у среди. Видило се, у коме је знаку био тријумф — победа.

Осим тога, диван ли је то призор: Архијереји српски изпод баре, а католички парох свему свету на видлику у среди поред комесара. Напишували су свештеници, који заведени комесару долазе, да се на свој народ гукује, морају да антиамброирају да клањају до земље прне, и да „чловећи,“ стојећи слушају горонадне речи. И сам арх. Цветић стојао је пред комесаром као цирак, док је овај другом световном особом — Србином — на канабету седео, и муштрао га. Тако одстојани свештеник од католичког пред комесаром, као исток од запада. Али тако је — сама ств тако хтели!

Администратор патријаршије владика Грујић вратио се из Беча и Немце у петак у Карловце, пошто је уочи тога дана преионо у манастиру Раковцу.

Познати канонер пош Васе мутно је ових дана нешто по Карловца и нарочито објао праг Јањин. Вели се, спремно је опет да штампа некаква канонирска „изадија глупости.“

„Српске новине“ доносе овај погребни опис. По заповести Његове Светлости смртни остаци генерала Блазнавца беху одмах после смрти пренесени у мали конач, и ту до погребна вложени народу. Погреб је био заказан на Благовести у два сата по подне. Само у великим приликама толико се народа види у Београду на окупу, као што је било у означено време. Г. г. министри изнели су на својим рукама свога председника, силам народ сви родови оружја са бандом, ђаци, певачка и глумачка дружина, чиновништво, г. митрополит са целим свештенством, кренуше се преко теравија па кроз абаџијску улицу у вазнесенску цркву. Ту се свечано опело држало у присуству Његове светлости. Г. архимандрит Нестор изговорио је у хвалу покојника сходно слово. Виши официри изнели су тело из првене, од куда се пратња кренула у 4 сата пут Раковице. У Фамилијарну костурницу тамошње цркве тело је спуштено с војеним почастима у присуству Његове Светлости, фамилије покојника, министара, саветника, тамошњег народа, и житеља београдских који на колима до Раковице пођоше. Сви чланови консуларско-дипломатског тела хотећи укавати последњу почаст покојнику и узети учашћу у општој жалости прадружили су се од конача пратњи.

НОВИЈЕ

Пештански листови доносе из Београда телеграм од 10. Априла п. р. по ком „Јединство“ по приче вест; да је Србија Порти данак одказала. Међутим није се ни писало, да је Србија одказала данак, него да је узатимла дожде, док Порте Србији не уступи мали Зворник и Сакр. Или није ни узатимла била?

По телеграму из Румчука од 8. Априла п. р. турска комисија, која истражује најновије немире, нашла је, да су тројца православни владика компромитовани, помешани у немире, који се догодили, и да је један од ти у Цариграду затворен.

„Пров. кореспонденција“ у Берлину јавља, да ће немачки цар 13. (25) Апр. кренути се на пут у Петроград, са Визмарком, и Молткеом, и свитом.

У Скадар долази нов паша Али Саиб као гувернер. Иначе изгледају новости, као да је већ наступило време „кисели краставца.“

За Судијера пашу Темнишварске новине, да ће постати главни војнички заповедник у Будиму. Нека му је срећно, само да наш народ њега опрости.

У Београду је министарство дало оставку, и Ристићу је поверено, да састави ново министарство.

У Прагу је Хулеш изабран за градоначелника, Отокар Пајтхамер, за подградоначелника, оба Чеси. Хулеш је младочех, таст Грегра, а Пајтхамер старо-Чех.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ

Трет 26. марта (Извештај Петра Узелца) ванредни промена у житној редици нема. Промет је доста незначитан, што се цена у ишеници тиче, то се исте четрето држе, властници неће да понуште, а купци траже и изчекујући понижене цене лектедоме знатије послове закључити. Изгледа нема да ће цена понуштати, и то све док, док се знало не буде како ће усевни ове године напредовати, а ни разнолагајуће робе у изобилу нема, тога ради и на месту цене чвршће држе, као што су исте и на лондонском марсељском и бордоском тргу подскочили.

Прошле седнице продато је око 25.000 мерава понајвише са овдашње и околне млине и то прве робе 114—116 фл. тешке по 8 ф. 95—до 9: 10 за готовину и три месеца времена, тагарске 109—110 фл. продато је по 8. ф. 60 три месеца на један пештански млин.

У кукурузу беше промет исто незначитан, а цене држе се непомично, продато је 2000 мер. подунавског новог за април мај по 4. ф. 05. 600 албанског новог 4. 25, 2000 подунавског старог 3. 60—4. до 116 фл. по уговору.

Раки продато је 12.000 мер. безарабске 106—107 фл. по 4. ф. 80—90 за 10 8 фл. с 2% одбитка.

Зоби продато је 15.000 мер. босанске по 2. ф. 25 на три месеца, 1000 пушке 2. ф. за 64 флуте.

Стваришта састоје се из 150.000 мер. пшенице, 200.000 кукуруза, 20.000 раки 35—40.000 зоби, 10.000 Јечма, 12.000 пасуља.

Више терета новог кукуруза очекује се из подунавља.

ИЗЈАВА

Срећан би био наш ерски народ, даје сваки онај искрени, народни пријатељ и родољуб, који се с тим на пируко и на дугачко разбаљује. Чета таквих људи у нас Срба врло је знатна, само је то штага, што баш они људи, који се код сваке прилике за родољубе и народне пријатеље продају, то у нашој ствари нису, већ у својој поравној занемарности и тровичавај несвети, додета мисле, да ће свет и празним речма убедити, и своје привидно родољубје за правдоискрено прогнати. — Тако се неки те врсте родољуби на многим местима хвале, да су мени да господина Васу Пелагића, кад се кели овде у Трсту бавио, знатне своје новаца предади, и неке као потпору г. Пелагићу наменули. То хвалење допрло је и до г. Пелагића, и он мисли: да особито овде таквих родољуба има, који тако далеко осебају, и да су додета неке прилоге у његову корист учинили, пита: кошта та господина и браћа, колико су дали, и да ли је износ на добре цели погрешан?

Може бити да та извесна господина под видом свога родољубља, и то у виду изају, да мени што на лева патоваре, као да сам ја доиста за г. Пелагића неке прилоге купио а такође му предао нисам, изјављујем да ја од никог ни кребијене наре за г. Пелагића нисам, а оне заподале и питкове проглашујем, који се таквим средствима служе, и безобразно поступају, а ако су људи, нека најјавност изају, и који ми докаже да је он мени и Грошић за г. Пелагића уручио, то ово мене и нег ме срам буде.

Није то првина и уверен сам да некаки хрба и кувавица има, који се већ одавно иза бусије на мене бацају, и све наше употребљавају: да ми гдегод узмогу, јавно поверење убију, и одрне ме. Чисту образ мало воде треба говори наша народна пословица, то и ја мојим свеконским кукавичким противницима одговарам, да их се ни најмање не бојим, нит се њихова оруђја плашам, јер сам спреман са свакима међдм доделати и ако хоће у бржму пљунути.

Што се господина Пелагића тиче, то ипак приметити имам да ми је један пријатељ мој допундио, да ће Пелагићу у помоћ приђећи, ако овај у материјалним средствима оскудева, што сам ја ипак одбио, јер ми је г. Пелагић при поласку рекао, да је од својих књижа толико добио да ће за неко време довољно за уздржање имати.

Петар Узелца

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

ОМЛАДИНСКИ КАЛЕНДАР

за 1873 годину

изашао је из штампе, и може се у нас по 50 н. набавити. Ко узме 10 примерака добија један комад на дар. Попштарину код најмање 10 комада плаћамо ми. Календар се шаље с платом у пакот (per Nachnahme). У кописију не дајемо никоме ову књигу, јер је омладинска версија и онако грдна.

Омладински одбор се нада, с тога, што су календару чињене неке невоље „од озгоде“ да не ће догустити, омладинца да неким годишњак у руке народа не допре, јер би тиме баш угодила жељи и тенденцији оних, који су те невоље и начинили. Да није било преона, календар би још у новембру ланске године света угледао.

Ми молимо с тога сваког пријатеља омладинске ствари, да се постара како би у своје кругу што већи број „Омлад. календара“ растурио.

У Панчеву, 15. марта 1873.

Књижара браће Јовановића.

О трошку Матице српске знаћи ће до краја године ове књиге:

1. Алетопис за год. 1873. књига 115, а и књига 116 ако буџет допусти.
  2. Иухинска Хемија, за више девојачке школе. од др. Јована Јовановића.
  3. О неговању болесника, од др. Милана Јовановића.
  4. Скулањени списи. Јакова Игњатовића.
- Б. и г. а. Г. Србин и његова поезија. — Манзор и Цемла. Три српска списатеља. — Српско списатељство, — Сима, Игњатовић.
- К. и г. а. П. Једна жендба. — Крв за род. — Душан, српска слава. — Један слепак. — Приговорство.

НОВИЈИ РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИХ ПАРОВРОДА

од 9. (21.) марта 1873. до даље наредбе.

Од Н. Сада у Пешту: сваки дан осим уторника по 11 сахата пр. подне.

Од Н. Сада у Земун: уторком и петком у 7 сати ујутру.

Од Н. Сада у Земун и Оршаву: средом и суботом у 2 сахата ујутру.

Путничке карте ваде се по правилу на један сахат пре доласка односно пре одласка лађина, карте за Оршаву дају се осим тога и од 5—7 сахата после подне.

ОГЛАСИ.

ОБЈАВА.

Долуподписани, као привремени старатељ стечајне масе овдашњег трговца А. Ј. Гагриловића објављује овим, да ће се у смислу закључка сл. кр. суда у Н. Саду бр. 800 — 873. гореспоменутој маси припадајуће ствари и роби као: вуна, платна, свиле, картони, жараме, јоргана и разни други овој стурци спадајући еспаши путем јавне дражбе 24-ог априла пре подне од 9—12, и после подне од 3—6 сахата и у следећим данима за готов новац продати. На ову дражбу се купци с тим додатком позивају, да се пописе ствари како код старатеља стечајне масе тако и код судског овршбатеља може увидити.

Дражба ће се у дућану стечајне масе одржати. Нови Сад 1873. год априла 10-ог.

Јосиф Халер, ексекутор. Павле Кемењон, масе куратор.

СТЕЧАЈ.

У Старом Врбасу управљено је место учитељско мушке школе, са платом: 105 ф. а. вр. готовости; — 25. пожуници мерова жита наполице; — три хвата дрва; — три хвата житне сламе, — Пол сеске земље подпорезом, којиће учитељ плаћати; — Земља је на добром месту 1-ве класе. — Весплатан стан са три лене велике собе, кујне, јестичаре, подрумом, целим школским таваном, великом алијом, пространим бањом, шталом, шуном, и италиским таваном, 150 хвата бањте нап села, за обучава деце у каламлену поја; простор бањте учитеља 3 — усев.

Тко жели ово знање поучити, нека се изволи, са законорписаним сведочењама овдашњем пр. школ. одбору, кроз 6 недеља, од дана огласа, с молбеницом пријавити, учитељ је обавезан како у цркви појати, тако и децу о том обучаваати.

Из главне седнице пр. школ. општине.

У С. Врбасу 15. марта 1873. држале.

Максим Миловановић, Миша Кирјаковић, парох и перовођа, председник.

Симеон Коић, мјесни школски управитељ.

1—3

ОГЛАС.

Превено-школска општина Беоцнска намерава нов парохјални дом издати. Тога ради држаће се дражба 15 (27.) апри. т. г. и позивају се поново сви они, кои би овај посао на себе примити хтели, да ретеног дана дођу. План и прорачун може се код председништва увидити.

У Беоцину 28. марта 1873.

Светогаз Милошевић, председник.

1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на управљено место српског учитеља, са којим је званијем скопчана годишња плата, састојећа се из 16. лапаца салањке ораће земље прве класе, даље 180 ф. а. вр. у готовом новцу, у име огрева за стан и школу 90 ф. а. вр. четир еата врбови дрва, са слободним леним станом у школском аданију, састојећи се из три собе, од који две патосане, кујном са смештеним шпаркертот, коморницом, подрумом, шуном, шталом и бањом.

Простећи имају своје молбенице подрењене са нужним доказима за исто знање, до 20. маја т. г. поднети председништву цркв. школског одбора.

У Ст. Калкији 20. марта 1873. год.

Радиша Каравајкић, Миша Поповић, перовођа, председник.

1—3

ОГЛАС.

Блазу вароши Н. Сада продајем из слободне руке

ЈЕДАН САЛАН

од прилике 130 лапаца по 2500 фл. важи заједно са стајама. Ко има вољу купити, нека се изволи писком на редакцију овог листа под знаком С. О. што скорје обратити.

3—3

НА ЗНАЊЕ!

Трговина галантериска и помодна еспапа код писма предаје уз врло повољна условаја, простећи некасе обрати на мене доле подписана.

Павле Урошевић, у Н. Саду.

ЈЕДАН ДУЃАН

са две припадајуће собе, кујном и једном комором за дрва важи:

ЈЕДАН КВАРТИР

састојећи се из две собе, кујне и једном комором за дрва има од 1 Јуна за издавање у кући Полића, главна улица бр. 33. и

ЈЕДАН КЛАВИР

скоро нов напродају има у истој кући.

За ближе извешће треба се упитати у трговини „Златног лаца“.

1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА.

Д. ЈОВАНОВИЋА И СИНА

у Земуну, потребује једног помоћника и једног шегрта.

1—2

ПОШТОВАНИМ РОДИТЕЉМА!

Долу подписана стављам на знање да сам поводом болести одложено училиште моје, сад на ново отворила, и примам децу у постављању ручног рада, знатно је вез, без плата са ученик кројења.

Станујем у кући господ. Лацковића преко одвојеног човека у Н. Саду.

Споштовањем Анна Костић.

БРАЋА КЕНИГШТЕТЛЕР

У НОВОМЕ САДУ

препоручују своје изврсно стовариште равни

РАКИЈА, ШПИРИТУОЗНИ ПИЋА, РУМА И ЛМКЕРА,

као и сопствени фабрикат

ПРАВЕ ЧИСТЕ 4-СТРУЧНЕ ВИНСКЕ ЕСЕНЦИЈЕ

ЗА СИРЂЕ,

по најумеренијој цени.

5—6

ОБЈАВА.

По смислу чл. 16. друштвени правила УПРАВА ПРВЕ СРПСКЕ БАНКЕ опомиње имаоце ниже означених признаница на акције прве српске банке, који нису трећу уплату на те признанице положили, да такову најдаље за 20 дана, од дана када се ова објава обзани, уплате; у противном случају по чл. 16. правила прогласиће се за неважеће, и догде учињена уплата пропашће јим.

Уплата се имаде непосредно код наше благајне положити.

- Бројеви: 91, 229—35, 237—40, 243, 250, 331—50, 732, 776, 785, 1681, 1698—700, 1801—70, 1891—900, 2001—2, 2005—9, 2025—40, 2201—75, 2327—36, 2352—3, 2414—63, 2500, 2516—22, 2528—31, 2564—71, 2717—18, 2721—25, 2760—9, 2794—800, 2934—5, 2981—3, 3051—6, 3082—3, 3088—9, 3101—10, 3143, 3149, 3201—50, 3351—2, 3355—7, 3388—92, 3501—6, 3701—10, 3793—7, 3886—8, 3890, 3953—70, 3993—4000, 4076—83, 4139—63, 4169—93, 4197, 4241—65, 4344—63, 4375, 4385—93, 4451—65, 4491—2, 4745—54, 4777—95, 4797—9, 4912—13, 4997—8, 5015—19, 5101, 5246, 5253, 5448—63, 5468—76, 5482—3, 5501—2, 5505—10, 5537—59, 5593—4, 5843—6, 5882—3, 5886—90, 6131—5, 6183—4, 6238—40, 6261—3, 6272—90, 6322—3, 6340—48, 6350—1, 6366—76, 6381, 6391—400, 6551, 6559, 6611—15, 6656, 6701—5, 6849, 6895, 7198—9, 7601—5, 7647—52, 7694—8, 7721—6, 7790—1, 7794—5, 7828—33, 7855—6, 7906—11, 7938—40, 7956—95, 8000, 8457, 8461—2, 8464—5, 8468, 8471—8, 8850—78, 8901—7, 9226—55, 9272—9, 9282—3, 9351—80, 9456—60, 9499—500, 9525—32, 9540—1, 9673—5, 9705, 9746—50, 9936—7, 9941—5, 9971—86.

У Београду 11. (23.) марта 1873.

Управа прве српске банке.

Члан 16. штатута гласи:

Бројеви привремене признанице, по којима није учињена исплата, обзаниће се начином, који је у члану 5 изложен. За двадесет дана после те обзаве т. ј. после дана, кад се трећи пут оглави у новинама, што су зато одребене, друштво добија право, да привремене признанице, по којима исплата није учињена, прогласи за неважеће, и да на њихово место изда и прода нове признанице са истим бројевима.

Кад се која привремена признаница прогласи за неважећу, онда тим престају сва права и обавезности држаца, а вешак који буде од продаве нове привремене признанице, припада друштву.

Количина и бројеви привремених признаница, што се прогласе за неважеће, такве ће се по ачиву члана 5, обзанити.

2—3

ОБЈАВА.

На онову закључка главне скупштине од 25. марта 1873. сазива се овим поново главна скупштина у деоничара земунског друштва за рафинирање петролеја и то за 10. (22.) април 1873. после подне у 3 сата у дворани српског грађанског читалишта.

ПРЕДМЕТИ ВЕЋАЊА СУ:

- 1.) Саветовање о предлогу одређеног одбора у ствари продужења овог подужења, евентуално.
  - 2.) Донашање закључка о ликвидацији истог подужења.
- У Земуну 7. априла (26. марта) 1873.

управљајући одбор.

Примедба:

Депонирати удели су у праву да при овој главној скупштини учествују.

Чланови, који своје уделе нису депонирали, а хтели би при скупштини учествовати, имају своје акције пред саму скупштину депонирати.

При донашању закључка о ликвидацији морају две трећине од укупних удеоничара да су присутни.

Само они удели, који су подпуно уплаћени могу с правом на овој главној скупштини учествовати.

1—2